

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI



AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

OCAK 2015

Sayı 21

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Küresel ekonomi, 2014 yılını beklenen hedefleri ve iyimser tutumları karşılayamayarak tamamlanmıştır. Orta düzey bir büyüme sergilenmesi, finans, enerji ve emtia piyasalarında sıklıkla dalgalanmalar yaşanması ve ekonominin siyasi gerilimlerin gölgesinde kalması gibi konular küresel ekonominin ortak ve verimli bir büyüme sergilemesini engellemiştir. Bu bağlamda ekonomide bölgesel ayrımların derinleştiği ve farklılaşmaların belirginleştiği bir yıl geçirilmiştir.

Bununla birlikte, 2015'te de yüksek bir küresel ekonomik büyüme sağlanacağına ilişkin öngörüler zayıflamaktadır. Dünya Bankası tarafından güncel olarak yayımlanan Küresel Ekonomik Görünüm Raporu'nda da 2015 küresel ekonomik büyüme oranı %3,4'ten %3'e revize edilmiştir. IMF de düşen petrol fiyatlarının piyasalara olumlu etkilerde bulunmasına karşın, büyük ekonomilerdeki kırılmalıkların devam ettiğini gerekçe göstererek, küresel büyüme tahminini 2015 için yüzde 3,8'den %3,5'e; 2016 için ise %4'den %3,7'ye revize etmiştir.

Petrol fiyatlarındaki düşüş eğilimi devam etmektedir. Brent petrol, 45 dolarlık değeriyle son 6 yılın en düşük düzeyine kadar gerilemiştir. Fiyatların 40 doların altına düşmesi halinde enerji piyasasındaki dengelerinde ciddi değişiklikler yaşanabileceği belirtilmektedir.

Amerikan Merkez Bankası (FED)'in, yılın 2. yarısında faizleri artırması kararı, küresel ölçekte özellikle sıcak para ve yatırım akışı yüksek olan ülkelere olumsuz etkiler yaratacaktır.

Küresel imalat PMI değeri aralık ayında hafif bir gerileme göstererek 51,6 değerini almıştır.

ABD

ABD ekonomisi 2014 yılını olumlu bir algıyla bitirmiştir. Bunda özellikle üçüncü çeyrekte %5'lik oranla son 11 yılın en yüksek büyüme düzeyinin kaydedilmiş olması etkili olmuştur.

Ekonomiye ilişkin olumlu seyir, dolara olan talebi artırmaktadır. Bir diğer taraftan da FED'in faiz artırımına başlayacağına ilişkin beklentileri de yükseltmektedir. Buna karşın FED faiz artırım kararında aceleci davranmayacağını belirtmiştir. Ekonomik toparlanmayla birlikte işgücüne duyulan gereksinim de artış göstermeye başlamıştır. ABD Çalışma Bakanlığı'nın yayımladığı veriler, açık iş pozisyonlarının 4,9 milyona yükseldiğini ve 2001 yılından beri en yüksek düzeyine ulaştığını göstermektedir.

Ancak bu olumlu gelişmelerle birlikte tüketici güven endeksi düşüş kaydetmeye devam etmektedir. Bu durum, olumlu ekonomik gelişmelere rağmen tüketicilerin risk algısının hala kuvvetli olduğunu göstermektedir. Risk algısının korunmasında özellikle küresel belirsizlikler ve jeo-politik olayların yarattığı endişeler etkili olmaktadır.

ABD'nin küresel imalat PMI değeri Aralık ayında 53,9 değerini almıştır.

EURO BÖLGESİ – AB

AB'nin yılın üçüncü çeyreğinde de beklentilerin altında bir büyüme oranı kaydetmesi, OECD tarafından bölgede büyüme hızındaki düşüş sürmesine karşın, diğer büyük ekonomilerde istikrarlı seviyesini koruduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Enflasyonun gelecek 2 yıl boyunca düşük seyretmesi beklendiğinden, deflasyona ilişkin risk algısı güçlenmektedir. Nitekim Aralık ayı enflasyonu, beş yıllık bir aradan sonra ilk kez sıfırın altına düşerek %-0,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu durum, Avrupa Merkez Bankası'nın daha fazla teşvikte bulunacağı görüşünü desteklemektedir.

16. yıldönümünü kutlamaya hazırlanan Euro, son dönemlerde Dolar karşısında %15'e varan değer kaybı yaşadığından zor bir süreç geçirmektedir. Ancak, pek çok uzman tarafından düşük değerli Euro'nun ekonominin toparlanması için bir fırsat da olabileceği biçiminde yorumlanmaktadır.

Fransa'da yaşanan terör saldırısı ve Almanya başta olmak üzere bölge geneline yayılmaya başlamış olan İslam karşıtı gösteriler yakın gelecekte ekonomik alanda da işbirliklerine zarar verebilecektir.

Bölge imalat PMI değeri Aralık ayında, eşik değerinin çok az üstünde gerçekleşerek 50,6 değerini almıştır.

JAPONYA

Hükümet tarafından geçtiğimiz yıl satış vergilerinin artırılması sebebiyle resesyona giren ülke ekonomisinin yeniden toparlanması için yeni mali dönemde bütçenin yüksek miktarda artırılacağı belirtilmesinin ardından 29 milyar dolarlık mali teşvik paketi onaylanmış bulunmaktadır.

Onaylanan teşvik paketinde artan üretim maliyetleri nedeniyle sıkıntı yaşayan küçük işletmeler için düşük faizli kredi verilmesi, devlet desteği kapsamında yoksullar için yakıt ve alışveriş çeki sağlanması gibi hususlar dikkat çekmektedir.

Japonya Merkez Bankası tarafından enflasyonun canlandırılması için mevcut kredi programlarının genişletilmesinin planlandığı belirtilmiştir.

Aralık ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre bir değişiklik göstermeden 52,0 değerini almıştır.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Ülke ekonomisindeki yavaşlama eğilimi devam etmektedir. Yavaşlamanın sebebi olarak, kredi ve emlak piyasalarında yapılan düzenlemeler sonucu daralan talebin ekonomik aktiviteleri yavaşlatması gösterilmektedir. Yavaşlayan ekonomik aktiviteler sebebiyle 2014 son çeyrek büyümesinin 1990'dan bu yana en düşük büyüme oranı olması beklenmektedir.

Bununla birlikte emtia fiyatlarındaki gerileme, yüksek düzeyde hammadde ithalatı yapılması sebebiyle Çin'e yararlı olmaktadır.

Çin Merkez Bankası, kredi-mevduat oranının tanımını yenilemiştir. Yenilemede daha geniş bir hesap yapılması esas alınmıştır. Tanımın yenilenmesi ve daha geniş kapsamda ele alınması, bankalara kredileri genişletme olanağı vermektedir. Böylece fonlama maliyetlerinin düşmesine ve ekonomiye destek sağlanabilecektir.

Hükümetin emlak vergilerini azaltması sonucu konut fiyatları pek çok şehirde gerilemeye devam etmektedir. Ancak 2015 yılında konuta olan talebin artmasıyla birlikte fiyatların da artacağı beklenmektedir.

Aralık ayı imalat PMI değeri 49,6 değerini alarak eşik değerinin altında gerçekleşmiştir.

HİNDİSTAN

Hindistan Merkez Bankası gerçekleştirdiği son toplantısında sürpriz bir şekilde 25 baz puanlık bir indirim gerçekleştirerek faiz oranını %7,75'e çekmiştir. Son bir yıldır ilk kez faiz düşürülmesi kararına gerekçe olarak, enflasyonda gözlemlenen yavaşlama sinyalleri ve hükümetin mali açığı kontrol altına alma çabaları gösterilmiştir.

Aralık ayı imalat PMI değeri, hafifçe bir yükselme göstererek 54,5 değerini almıştır. Yukarı yönlü ivme de ekonomideki olumlu gidişe işaret etmektedir.

BREZİLYA

Yatırımcıların güvenini kazanmak isteyen Brezilya Merkez Bankası faiz oranında bir kez daha artışa gitmiştir. Bu kapsamda politika faizi 50 baz puan artırılmış ve %11,75'e yükseltilmiştir. Böylece faiz oranı 2011'den bu yana en yüksek düzeyine ulaşmıştır.

Aralık ayı imalat PMI değeri, Kasım ayındaki 48,7'lik düzeyin ardından Aralık ayında 50,2 değerini alarak eşik değeri aşmış bulunmaktadır.

RUSYA

Rusya ekonomisi üzerindeki Ukrayna krizine bağlı yaptırımların sonucu olan olumsuz etkiler devam etmektedir. Ülkenin para birimi Ruble'nin Dolar karşısında çok ciddi değer kayıpları yaşamasiyla ciddi bir kur krizi baş göstermiştir.

Bununla birlikte Rusya'nın dünyanın en büyük petrol ve enerji ihracatçılarından olması sebebiyle, gerileyen petrol fiyatları ekonomi üzerinde olumsuz etkide bulunmaktadır.

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, düşen petrol fiyatlarının ve 1998'den bu yana yaşanan en ciddi kur krizinin ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkilerini gerekçe göstererek, Rusya'nın kredi notunu yatırım yapılabilir seviyesinin en alt düzeyine indirmiştir.

Uzmanlar tarafından Rusya Merkez Bankası'nın faiz oranını yakın zamanda indirmediği takdirde şirketlerin nakit sıkıntısına düşebileceği ve iflas durumu ile karşı karşıya kalabileceği yorumunda bulunulmuştur.

Enflasyon ve işsizliğin bir göstergesi olan Sefalet Endeksi'nin bu yıl bir yıl önceye göre %39,9 artış göstermesi de ekonomiye ilişkin bir diğer olumsuz göstergesi yansıtmaktadır.

Ekonomide olumsuz gidiş, imalat üzerinde de etkisini göstermiştir. Aralık ayı imalat PMI, eşik değerinin altına düşerek 48,9 değerini almıştır.

TÜRKİYE

2014 yılında yoğun biçimde iç ve dış siyasi olaylara endekslenmek durumuna kalan piyasalar, 2015 yılında yeniden ekonomik hedeflere odaklanmaya çalışmaktadır. Ancak yaklaşan genel seçimler gündemin seçim ekonomisine kaymasına sebep olabilecektir.

Bununla birlikte ekonomi, seyrini küresel gelişmeler odağında sürdürmeye devam etmektedir. Petrol ve enerji fiyatlarındaki gerilemelerin, dünyanın en büyük petrol ithalatçısı olması sebebiyle cari açık ve büyüme üzerinde olumlu etkiler yaratması öngörülmektedir.

Ancak, kalıcı bir büyüme sağlanması açısından daha yapısal adımlara gereksinim vardır. Bu bağlamda 2015, kronik makro ekonomik sorunların çözümü açısından önemli bir yıl olacaktır. Özellikle hedeflenenin çok üstünde gerçekleşmiş enflasyon ve çift haneli değeri görmüş olan işsizlik sorunlarının çözümü oldukça önemlidir.

Aralık ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre hafif bir düşüşle 51,4 değerini almıştır. 2015 yılında imalat sanayiye odaklanması, ekonomik sorunların çözümü ve verimli bir büyüme ivmesi yakalanmasını sağlayacaktır.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Aralık	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Yıllık	7,40	8,17	6,97	6,36	16,15	2,63
Yıllık Ort.	7,49	8,85	4,48	10,25	6,55	12,78
Aylık	0,46	-0,44	1,11	-0,76	2,85	0,32

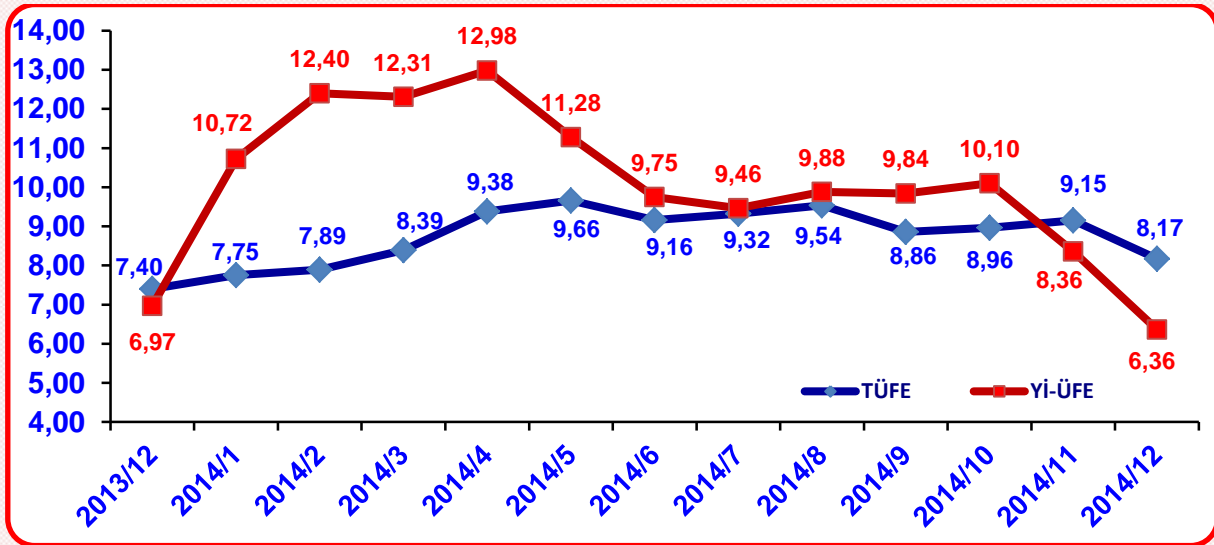
2014 yılı Aralık ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %8,17, Yİ-ÜFE'de %6,36 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,44 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %0,76 oranında düşüş yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %13,98 ile lokanta ve oteller grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda ve alkolsüz içecekler (%12,73), çeşitli mal ve hizmetler (%9,68) sağlık (%8,62), giyim ve ayakkabı (%8,43) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayrımda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,54 ve on iki aylık ortalamalara göre %9,55 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %1,55, imalat sanayi sektöründe %0,52 ve elektrik ve gaz sektöründe %2,92 oranında düşüş ve su sektöründe %0,17 oranında artış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %7,63 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)



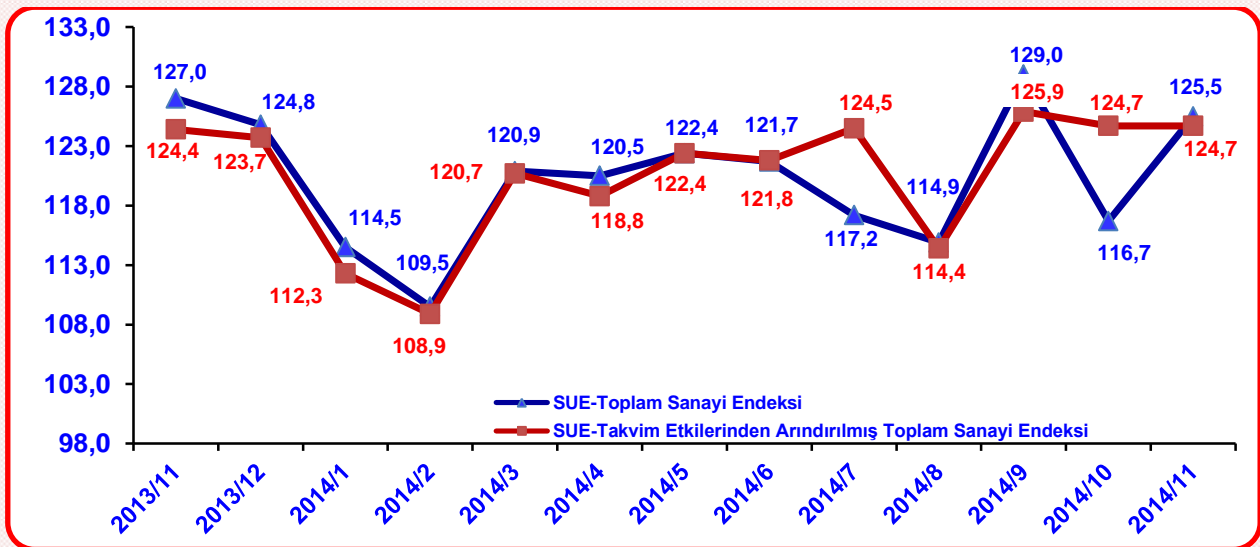
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

KASIM 2014 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	125,5	-1,2	124,7	0,7	120,4	-0,1
Madencilik ve Taşocakçılığı	117,8	6,1	116,3	6,3	111,7	0,8
İmalat Sanayi	127,3	-2,5	126,7	-0,2	121,1	-0,3
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	116,9	5,0	115,7	5,0	120,3	0,5

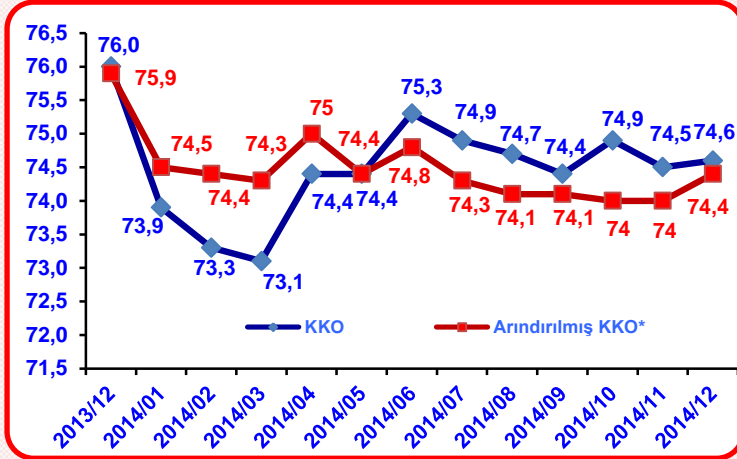
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2014 yılı Kasım ayında %1,2 oranında azalış, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks bir önceki aya göre %0,7 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %6,3 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %5,0 oranında artarken, imalat sanayi sektöründe endeksi %0,2 oranında azalmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2014 yılı Kasım ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek düşüş; %2,0 ile dayanıklı tüketim malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla düşüş; %21,9 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %7,6 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ve %6,3 ile mobilya imalatı izlemiştir. En yüksek artış ise, %10,1 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılmasında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %4,0 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı ve %3,6 fabrikasyon metal ürünleri imalatı izlemiştir.



KAPASİTE KULLANIM ORANI



2014 yılı Kasım ayında %74,5 olan Kapasite Kullanım Oranı Aralık ayında %74,6 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %83,6, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %82,2, tütün ürünleri imalatı %80,2 ve tekstil ürünleri imalatı %79,3 ile 2014 yılı Aralık ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

EKİM 2014	Toplam	Erkek	Kadın
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler			
Nüfus (Bin kişi)	57.249	28.274	28.975
İşgücü (Bin kişi)	29.181	20.229	8.952
İstihdam (Bin kişi)	26.138	18.380	7.758
Tarım	5.404	2.885	2.519
Tarım dışı	20.734	15.494	5.239
İşsiz (Bin kişi)	3.043	1.850	1.194
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.068	8.045	20.023
İşgücüne katılma oranı (%)	51,0	71,5	30,9
İstihdam oranı (%)	45,7	65,0	26,8
İşsizlik oranı (%)	10,4	9,1	13,3
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,5	10,3	18,3
15-64 yaş grubu			
İşgücüne katılma oranı (%)	55,6	76,8	34,3
İstihdam oranı (%)	49,7	69,7	29,6
İşsizlik oranı (%)	10,6	9,3	13,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,5	10,4	18,4
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	19,7	16,9	24,8

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaşta kişilerde 2014 yılı Ekim ayı işsizlik oranı, artarak %10,4 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,5, işsiz sayısı 3 milyon 43 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %19,7 seviyesine yükselmiştir.

2014 yılı Ekim ayında istihdam edilenlerin %20,7'si tarım, %20,5'i sanayi, %7,7'si inşaat ve %51,2'si hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Ekim 2014	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.089	2.885	1.928	9.477	18.380
Kadın	1.264	2.519	77	3.899	7.758
Toplam	5.353	5.404	2.005	13.376	26.138

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Kasım		12 Aylık Kümülatif 2014
	2013	2014	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-4.215	-5.636	-47.086
SERMAYE-FİNANS HESABI	3.654	9.098	44.131
Doğrudan Yatırımlar (net)	802	-1.035	5.458
Portföy Yatırımlar (net)	1.208	3.203	18.412
Diğer Yatırımlar (net)	3.743	7.733	21.763
Rezerv Varlıklar (net)	-2.099	-803	-1.448
Net Hata ve Noksan	561	-3.462	2.955

Kaynak: TCMB

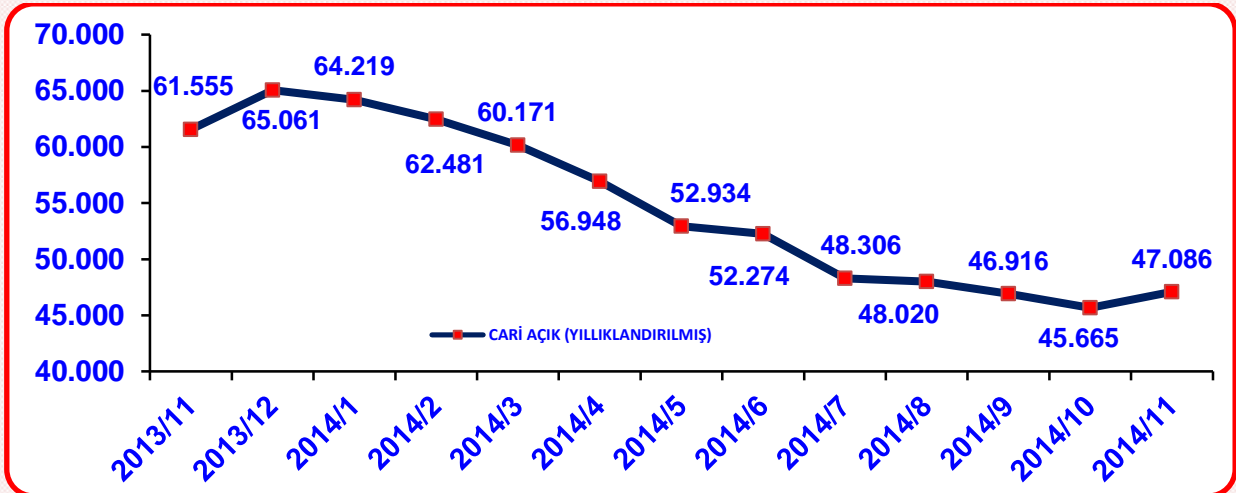
Cari işlemler açığı, 2014 yılının Kasım ayında 5,6 milyar dolar ile piyasa beklentileri doğrultusunda gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatif de ise, 47,1 milyar dolar ile artış eğilimi göstermiştir. İhracatta yıllık olarak düşüş ve altın ithalatındaki artış cari açığın yükselmesinde etkili olmuştur.

2014 yılı Ocak-Kasım döneminde yurt içi doğrudan yatırımlarda önemli bir değişim yaşanmazken, yurtdışı doğrudan yatırımlarda yüksek bir artış gözlenerek 2014 yılının Kasım ayında 1,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Kasım döneminde net doğrudan yatırımlar 2013 yılı Ocak-Kasım döneminde göre, %46 oranında azalarak 4,3 milyar olarak gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatif de ise, 5,4 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

2014 yılı Kasım ayında portföy yatırımlarında 3,2 milyar dolarlık sermaye girişi gerçekleşmiştir. 12 aylık portföy yatırımları 18,4 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Diğer yatırımlarda ise 12 aylık verilere göre, 21,7 milyar dolar giriş yaşanmıştır.

Rezerv varlıklarda 2014 yılı Ocak-Kasım döneminde, 5,2 milyar dolar artış yaşandığı gözlenmektedir. Cari açığın finansmanında etkili olmaya devam eden net hata noksan kaleminde 2014 yılı Kasım ayında 3,5 milyar dolar sermaye çıkışı gerçekleşmiş olup, 2014 yılı Ocak-Kasım döneminde 2,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Avrupa'da yaşanan gerginliklerin etkisiyle ihracattaki azalışın süreceği tahmin edilmektedir. Ayrıca, son dönemde petrol fiyatlarında yaşanan düşüşlerin sürmesi ile enerji fiyatlarındaki değişimlerin cari açığın üzerinde olumlu etki yaratmaya devam edeceği beklentisi hakimdir.



GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2013		
Aralık	102,1	75
2014		
Ocak	101,4	72,4
Şubat	104,6	69,2
Mart	108,6	72,7
Nisan	112,7	78,5
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3
Kasım	102,7	68,7
Aralık	101,2	67,7

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2014 yılı Aralık ayında, 1,5 puan azalarak 101,2 seviyesinde gerçekleşerek azalış eğilimini sürdürmüştür.

Tüketici Güven Endeksi de, 2014 yılı Aralık ayında bir önceki aya göre, %1,3 puan azalışla 67,7 seviyesinde gerçekleşerek hızlı düşüşünü sürdürmektedir. Güven endekslerinde son yılların en kötü performansı sergilenmektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2013 yılı Ocak-Aralık döneminde 18,5 milyar TL olan bütçe açığı, 2014 yılı Ocak- Aralık döneminde 22,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde bütçe gelirleri %9,3 oranında artarak 425 milyar 758 milyon TL, bütçe giderleri ise, %9,8 oranında artarak 448 milyar 424 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Ocak- Aralık döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,1 oranında artarak 352 milyar 437 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %11,2 oranında artarak, 398 milyar 517 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Ocak- Aralık döneminde 31 milyar 443 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 27 milyar 442 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	Ocak-Aralık		Değişim Oranı (%)
	2013	2014	
Bütçe Giderleri	408.225	448.424	9,8
Faiz Hariç Giderler	358.239	398.517	11,2
Faiz Giderleri	49.986	49.907	-0,2
Bütçe Gelirleri	389.682	425.758	9,3
Vergi Gelirleri	326.169	352.437	8,1
Bütçe Dengesi	-18.543	-22.666	-22,2
Faiz Dışı Denge	31.443	27.242	-13,4

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Kasım	2013	138.628		228.522		167.326		-89.894		60,7
	2014	144.485	4,2	220.450	-3,5	161.713	-3,4	-75.965	-15,5	65,5
Kasım	2013	14.201		21.414		15.342		-7.213		66,3
	2014	13.132	-7,5	21.448	0,2	15.969	4,1	-8.316	15,3	61,2

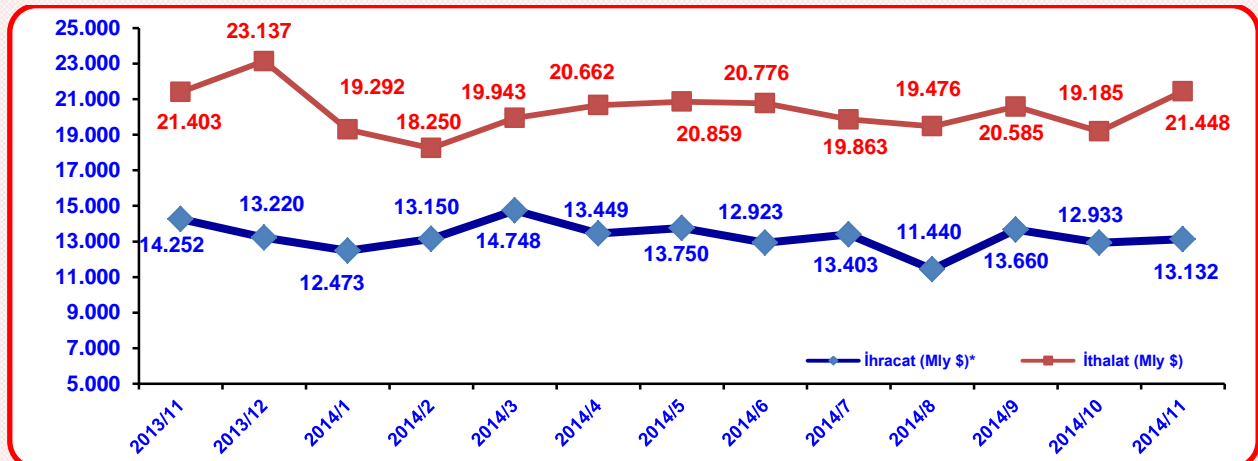
2014 yılı Kasım ayında ihracat, 2013 yılı Kasım ayına göre %7,5 azalarak 13,1 milyar dolar, ithalat da %0,2 oranında artarak 21,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %15,3 oranında artarak 8,3 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

2013 yılı Kasım ayında %44,1 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2014 yılı Kasım ayında %43,7'ye gerilemiş; 2013 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %8,3 oranında azalarak, 5,7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Kasım ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.686 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.231 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (914 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (932 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (4.777 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.537 milyon \$); "kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.006 milyon \$) ve "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.585 milyon \$) ile "en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2014 yılı Kasım ayında İzmir'in ihracatı 2013 yılı Kasım ayına göre, %16,6 oranında azalarak 737 milyon dolar, ithalatı da %20,8 oranında azalarak 713 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2014 yılı Kasım ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2013 yılı Kasım ayına göre, %14,0 oranında azalarak 1,2 milyar dolar, ithalatı da %16,3 oranında azalarak 1,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.



TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2009	2010	2011	2012	2013	2014/III. Ç.
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	616.703	731.608	772.298	786.293	821.937	213.707
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,0	1,7
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-7,2	13,6	10	1,9	3,8	2,2
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.277	22.594	24.110	24.821	25.524	26.138
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.471	3.046	2.615	2.518	2.747	3.043
İşsizlik Oranı (%)	14,0	11,9	9,8	9,2	9,7	10,4
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	17,4	14,8	12,4	11,5	12,0	12,5
ENFLASYON (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Ara.14
Yİ-ÜFE (yıllık)	1,37	8,51	11,07	6,17	4,48	6,36
YD-ÜFE (yıllık)	-	-	14,65	3,49	6,57	2,63
TÜFE (yıllık)	6,28	8,58	6,45	8,94	7,49	8,17
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Kas. 2014
İhracat	102.143	113.883	134.972	152.462	151.803	144.485
İthalat	140.928	185.544	240.834	236.545	251.661	220.450
Dış Ticaret Dengesi	-38.786	-71.661	-105.863	-84.083	-99.858	-75.965
Cari İşlemler Dengesi	-12.124	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-38.716
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Eki. 2014
Şirket Sayısı (Adet)	2.800	3.266	4.354	4.275	3.785	3.594
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	8.585	9.095	16.114	13.286	12.739	9.794
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Eki.14
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-66	-93,4	-125	-140	-163	-176
BORÇLANMA (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014/III
Dış Borç Stoku	269	292	304	338	388	397
Kamu	84	89	94	104	116	119
Özel	172	191	200	227	267	275
KREDİLER (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	Kas.14
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	128,7	119,7	126,7	139,6	157,2	165,2
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2009	2010	2011	2012	2013	Kas.14
Toplam Sanayi	-10,4	12,4	9,7	2,5	3,4	0,7
İmalat Sanayi	-12,4	14	10,1	2,2	4,4	-0,2
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2009	2010	2011	2012	2013	Ara.14
Kapasite Kullanım Oranı	67,7	75,6	75,5	74,2	74,6	74,6
GÜVEN ENDEKSLERİ	2009	2010	2011	2012	2013	Ara.14
Reel Kesim Güven Endeksi	87,4	110,4	110,5	106,3	108,1	101,2
Tüketici Güven Endeksi	78,79	90,99	92,0	75,6	76	67,7
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2009	2010	2011	2012	2013	Kas.14
Sanayi Ciro Endeksi	138,2	162,7	208,4	140,1	153,1	175,4
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Ara. 2014
Bütçe Dengesi	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	-18.449	-22.666
PROTESTOLU SENET	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Kas. 2014
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.600	1.216	919	1.075	1.091	918
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	7.771	5.769	4.902	6.949	7.494	7.445
KARŞILIKSIZ ÇEK	2009	2010	2011	2012	2013	Oca.-Kas. 2014
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	1.757	860	581	943	747	586
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	1.033	501	296	392	275	156
BORSA VE DÖVİZ	2009	2010	2011	2012	2013	Ara.14
BIST 100 Endeksi	38.482	59.567	60.195	64.982	77.314	85.721
Euro/\$	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3274	1,2335

SEKTÖREL BAKIŞ

HAZIR YEMEK SEKTÖRÜ

Gıda sektörünün önemli bir kolu olan hazır yemek sektörü sanayileşmeye paralel olarak gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Sürekli gelişim ve değişim gösteren yeme-içme sektöründe önemli rol oynayan hazır yemek sektörü, pek çok alana hizmet ederek ülke ekonomisine değer kazandırmaktadır.

Ülkemizde yaklaşık olarak 4.000 firma faaliyet göstermekte olup, 6,5 milyon civarında iş hacmine sahiptir. Hizmet sektörleri arasında yer alan sektör, emek yoğun bir sektör olması itibarıyla yaklaşık 400 bin kişiye dolaylı, 1,5 milyon kişiye de doğrudan istihdam sağlamaktadır.

Geçmiş yıllarda girdi maliyetleri konusunda sıkıntılar yaşaması sebebiyle durağanlaşsa da her geçen gün büyüyen bir sektör olarak ön plana çıkmaktadır.

Avrupa'da hazır yemek sektörü 300 milyon dolar civarında bir büyüklüğe sahiptir. Türkiye için önemli bir pazar hedefi olan Avrupa ile kıyaslandığında birçok konuda avantajlı durumdadır. Gıda standardı konusunda eksikliklerin giderilmesiyle, Avrupa dahil tüm dünya ile rekabet edebilir seviyeye ulaşabilecektir.

Hazır yemek sanayi, tarım ve gıda sektörleri ile iç içe olup, hammadde ve girdi maliyetleri konusunda fiyat değişimlerinde etkilenmektedir.

2023 yılı sektörün 22 milyon dolar olan büyüme hedefine ulaşabilmesi için devlet tarafından teşviklerle desteklenmesi, ARGE çalışmalarına ağırlık verilmesi ve finansal konuda firmaların kredilere ulaşmasının kolaylaştırılması gerekmektedir. Özellikle ARGE çalışmaları konusunda çevre duyarlılığının ön planda olması sebebiyle geri dönüşüm konusunun desteklenmesi Türk hazır yemek sektörünü ileriye taşıyacaktır.

Küresel gıda fiyatları 2007 yılından beri bir artış trendi göstermektedir. Hazır yemek sektörünün de en önemli girdisi olan gıda maddeleri hava koşulları, ekonomik gelişmeler gibi tüm küresel faktörlerden etkilenmektedir. Sektörün bunun yanı sıra, depolama ve lojistik maliyetleri de önemli kalemlerdir. Ancak sektörde, gıda fiyatlarındaki bu artışlar fiyatlara yansıtılmamakta olup, güçlükler yaşanmaktadır.

Hazır yemek sektörü, ülkenin kişi başına düşen geliri ile ilişkili olup, son yıllarda artan nüfus ve kadının çalışma hayatında daha çok yer alması gibi etkenlerle tercih edilir konuma gelmiştir. Ayrıca, sektörde, işyeri, okul yemekhaneleri, askeriye, sosyal kurumlarda tüketilen yiyecek ve içecek gibi birçok ticari kanallar yer almaktadır.

Hazır yemek sektörü diğer adıyla ev dışı yemek sektörü, otel, restoran, ayaküstü (fast-food) restoranlar ve tabldot (kurumsal gıda hizmetleri) olmak üzere dört ana kısımdan oluşmaktadır. ABD'de de sektörün ön planda olan fast-food kısmı ekonomik büyüme ile sosyal ve kültürel değişimlere paralel olarak pazar payını giderek artırmaktadır.

Yarattığı hatırı sayılır istihdam ile sahip olduğu yüksek iş hacmiyle böylesine güçlü bir sektörün daha çok önemsenmesi ve hizmet verdiği sanayinin diğer sektörlerinin de desteğiyle ülke gıda ve tarım politikalarında etkin rol oynaması beklenmektedir.

Kaynaklar:

- Dünya Gıda Dergisi 2014
- Satınalma ve Tedarik Zinciri Dergisi Hazır Yemek Sektöründe Satınalma
- Her Gün 22 Milyonun Karnını Doyuruyorlar Seda GÖK